

استراتژی های آموزش در راندهای بالینی

آموزش بالینی به مفهوم آموزش و یادگیری متمرکز بر بیمار و مشکلاتش، قلب آموزش پزشکی محسوب می شود و یکی از اجزاء اساسی در برنامه ریزی های آموزشی برای کسب صلاحیت بالینی در دانشجویان رشته پزشکی می باشد. آموزش بالینی فرایندی است که در آن دانشجویان با حضور بر بالین بیمار و به صورت تدریجی به کسب مهارت پرداخته و با استفاده از تجربیات و استدلال های منطقی کسب شده برای حل مشکلات بیمار آماده می شوند. شواهد علمی نشان می دهد که اگر چه آموزش بالینی فرصت های مغتنمی از جمله کسب دانش بالینی، استدلال بالینی، مهارت های برقراری ارتباط، شرح حال گیری و انجام معاینات فیزیکی را فراهم می کند، اما همراه با چالش ها و مشکلاتی است. تعدادی از چالش های آموزش بالینی عبارتند از: فرصت های محدود آموزشی، تعداد زیاد دانشجویان، کاهش تعداد بیماران به علت اقامت بیمارستانی کوتاه تر، اختصاص منابع ناکافی، عدم نظارت و ارائه بازخورد کافی. به منظور استفاده هر چه بیشتر از فرصت های آموزشی موجود در بالین بیمار، لازم است نکات آموزشی و موارد مهم در اجرای هر چه بهتر راندهای بالینی مورد توجه اساتید بالینی قرار گیرند.

۳ تخصیص وظایف

وظایف و یا نقش های هر یک از اعضای تیم درمان در راندی که قرار است برگزار شود برای همه گروه ها از جمله استاجرها، اینترن ها و یا رزیدنت ها باید مشخص باشد. این باعث می شود تا:

- همه در فرآیند آموزش مشارکت داشته باشند.
- راند بالینی، راند موثری باشد.
- علاقه و انگیزه افزایش پیدا کند.
- فرصت های آموزشی یکسانی برای همه فراهم شود.

۴ مشخص کردن انتظارات

قبل از شروع راند بالینی انتظارات آموزشی باید مشخص شوند. به عنوان مثال، اهداف آموزشی توسط استاد بالینی می تواند تعریف شوند. باید توجه داشت که این اهداف به صورت مشارکتی بین استاد بالینی و دانشجویان شکل می گیرد. انتظارات استاد بالینی، قوانین گروه و رفتارهای مناسب در بالین بیمار لازم است در ابتدا قبل از شروع راند بالینی تعیین گردند.

۵ تهیه یک نقشه راه

در رابطه با آنچه که قرار است آموزش دهید برنامه مشخصی از قبل داشته باشید. در صورت لزوم و بنا به ضرورت، برنامه را در راستای آموزش موارد کلیدی و مهم تغییر دهید. داشتن یک برنامه مشخص به شما کمک می کند تا زمان را به خوبی مدیریت کنید و راند آموزشی را در راستای فراهم آوردن فرصت های آموزشی و تمرکز بر نیازهای یادگیری فراگیران هدایت کنید.

۱ آماده سازی

اولین گام جهت دستیابی به پیامدهای یادگیری، داشتن یک ساختار مشخص در اجرای راند بالینی است. آماده سازی منجر به ایجاد حس اعتماد به نفس در استاد و دانشجویان در فرایند یادگیری می شود. با توجه به اینکه ممکن است تعداد فراگیران در هنگام آموزش و سطح آنها در هر روتیشن بالینی متفاوت باشد، استاد بالینی باید:

- از قبل با بیماران بستری شده در بخش به منظور تسهیل فرایند شرح حال گیری آشنا باشد.

- با تجارب بالینی قبلی فراگیران آشنا باشد.

- نسبت به محتوی آموزشی آگاهی داشته باشد تا بتواند تجارب یادگیری مرتبط را آموزش دهد.

- ارزیابی کند که در مدت زمان اختصاص داده شده به آموزش با در نظر گرفتن تعداد بیماران چه تجارب بالینی را می تواند به دانشجویان انتقال دهد.

۲ توجه به بیمار

به منظور آموزش مهارت های بالینی و ارتباطی، بیماران باید از قبل آماده شوند. کسب رضایت از بیمار حتی به صورت شفاهی لازم است. اطلاع رسانی به بیمار در رابطه با موارد حساس و یا پاسخگویی به سوالات بیمار از موارد مهمی هستند که قبل از برگزاری راند بالینی باید به آنها توجه شود. در رابطه با آموزش مهارت های فیزیکی نیز کسب اجازه از بیمار قبل از حضور دانشجویان در راند لازم است تا بیمار به راحتی بتواند تصمیم بگیرد که این اجازه را بدهد یا نه.

در رابطه با آنچه که قرار است آموزش دهید برنامه مشخصی از قبل داشته باشید. در صورت لزوم و بنا به ضرورت، برنامه را در راستای آموزش موارد کلیدی و مهم تغییر دهید. داشتن یک برنامه مشخص به شما کمک می کند تا زمان را به خوبی مدیریت کنید و راند بالینی را در راستای فراهم آوردن فرصت های آموزشی و تمرکز بر نیازهای یادگیری فراگیران هدایت کنید.

۷ تمرکز بر مواجهه بالینی

با توجه به اینکه آموزش بالینی غیر قابل پیش بینی می باشد و نمی توان یک مدل مواجهه بالینی را برای آن در نظر گرفت، لذا توجه به موارد زیر در هنگام آموزش می تواند کمک کننده باشد:

- آموزش مهارت های شرح حال گیری
- آموزش مهارت های فیزیکی
- آموزش مهارت های برقراری ارتباط با بیمار
- آموزش مهارت های برقراری ارتباط با همراهان بیمار
- آموزش مهارت های گفتن خبر بد

۸ توجه به پرونده بیمار

پرونده و مدارک بیمار از جمله موارد بسیار مهم در طبابت به شمار می روند. فرصت های یادگیری می تواند شامل موارد زیر باشد:

- تکمیل درست مستندات بیمار
- تفسیر درست داده های کلینیکی و آزمایشگاهی
- توجه به استدلال بالینی
- رسیدن به تشخیص های افتراقی درست

۹ تدریس بر بالین بیمار

آموزش بر بالین بخش اصلی و مهم فرایند یاددهی - یادگیری به شمار می رود چرا که فعالیت هایی از قبیل شرح حال گیری، معاینات فیزیکی و چگونگی ارتباط با بیمار بر بالین بیمار انجام می شود. آموزش بر بالین بیمار باید در محیطی امن، جایی که دانشجویان احساس راحتی کنند و از اینکه مرتکب اشتباه شوند و مورد مواخذه قرار نگیرند صورت گیرد. بنابراین در هنگام آموزش بر بالین بیمار:

- همه اعضای تیم درمانی را به بیمار معرفی کنید.
- به بیمار اجازه دهید که در بحث ها و تکمیل گزارش پیشرفت مشارکت کند.
- دانشجویان را با سوالات باز به چالش بکشید.
- با توجه به سطح دانشجویان از سوالات با درجه سختی متفاوت استفاده کنید. سوالات آسان برای استاژرها و سوالات سخت برای اینترن ها و سوالات چالشی برای رزیدنت ها مناسب هستند.
- با توجه به سطح فهم فراگیران آموزش دهید.

۱۰ الگوی حرفه ای

امروزه نقش استاد بالینی به عنوان تسهیل کننده یادگیری و تصحیح اشتباهات فراگیران در نظر گرفته می شود تا اینکه به عنوان فردی که تمامی دانش را به فراگیران انتقال دهد. نقش استاد بالینی به عنوان شخصی که مالک دانش است پذیرفته نیست چرا که همه افراد به آسانی به همه اطلاعات دسترسی دارند. یادگیری از طریق مشاهده، پایه و اساس تئوری یادگیری مشاهده ای است. یادگیری از الگوهای حرفه ای به عنوان افرادی که دانش تخصصی در یک زمینه مشخص دارند بسیار موثر است. الگوهای حرفه ای در آموزش بالینی در راند می توانند منجر به بهبود مهارت های برقراری ارتباط و مهارت های معاینه فیزیکی در دانشجویان شوند. دانشجویان پزشکی می توانند با مشاهده استاد بالینی به عنوان الگوی حرفه ای در هنگام اجرای معاینات فیزیکی در بالین بیمار که تجارب بسیار زیادی در چگونگی اجرای معاینات دارد، مهارت های اساسی را کسب کند. بعلاوه مهارت هایی از قبیل کار تیمی، حرفه ای گری و همدلی نیز می تواند از طریق الگوهای حرفه ای به دانشجویان انتقال داده شود.

۱۱ جمع بندی

بعد از آموزش بر بالین بیمار لازم است که استاد بالینی:

- مرور مجددی بر روی موارد حساس داشته باشد.
- به سوالات دانشجویان پاسخ دهد.
- ابهامات را برطرف کند.
- خلاصه ای از آنچه آموخته شد ارائه کند.
- برای مواجه با بیمار بعدی آمادگی ایجاد کند.
- وظایف و نقش های دانشجویان را در بین بیماران تغییر دهد.

۱۲ ارائه بازخورد

بازخورد یک فرایند دو طرفه بین استاد بالینی و دانشجویان است که منجر به بهبود عملکرد هر یک از اعضای تیم درمانی می شود. بازخورد باید هم در رابطه با نقاط مثبت و هم نقاط منفی باشد. توجه به موارد زیر در هنگام دادن بازخورد به دانشجویان مهم است:

- زمان کافی برای بحث و تبادل نظرات اختصاص دهید.
- به فراگیر اجازه دهید تا ابتدا عملکرد خودش را مورد بازبینی قرار دهد.
- فراگیر را تشویق کنید تا بازاندیشی و خود ارزیابی داشته باشد.
- در هنگام ارائه بازخورد ابتدا بر روی نکات مثبت تاکید کنید.
- پیشنهادات خود را بعد از صحبت های فراگیر بیان کنید.
- شاخص ها و مواردی که منجر به بهبود عملکرد می شود را بیان کنید.
- از مثال های مشخص و انتقادات سازنده استفاده کنید.
- با یک برنامه مشخص، صحبت های خود را خاتمه دهید.
- اهداف یادگیری را برای بهبود شخصی مشخص کنید.

۱۳ بازاندیشی

بازاندیشی یکی از اجزاء کلیدی در کسب تجارب یادگیری است. بازاندیشی منجر می شود تا آنچه به خوبی اجرا شده و آنچه خوب نبوده در راند بعدی مورد توجه و بازبینی قرار گیرد. این مهم از طریق بازخورد های کسب شده از فراگیران محقق می شود. بازاندیشی فرایندی است که از طریق تجارب آموزشی استاد بالینی و دانشجویان منجر به ایجاد آمادگی و بهبود راند آموزشی بعدی می شود.

تهیه، تنظیم و طراحی

دکتر امین بیگ زاده
مژده دلزنده
الناز همایونلو

منابع

1. Abdo MA, Bradley D. Twelve tips to improve medical teaching rounds. *Medical Teacher*. 2013; 35(11): 895-899.
2. Beigzadeh A, Adibi P, Bahaadinbeigy K, Yamani N. Strategies for teaching in clinical rounds: A systematic review of the literature. *J Res Med Sci*. 2019; 26: 24-33.
3. Spencer J. ABC of learning and teaching in medicine: learning and teaching in the clinical environment. *BMJ*. 2003; 326: 591-4.

download

